

ПІДПРИЄМНИЦТВО

УДК 005.93

ЛІГОНЕНКО Лариса, д. е. н., професор, завідувач кафедри економіки та фінансів підприємства КНТЕУ

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ЕКОНОМІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Проаналізовано підходи до трактування сутності економічного управління підприємством. Запропоновано авторську концепцію, яка системно розкриває його місце в системі управління підприємством, обґрунтовує його предмет, об'єкт, суб'єкт, функції, складові, мету, методи та інструменти (технології). Економічне управління трактується як координуючий та інтегруючий вид управління, який забезпечує максимізацію (зростання) цінності підприємства для усіх груп стейкхолдерів і його довгострокове стійке функціонування за рахунок управління економічними результатами діяльності, формуванням і реалізацією економічного потенціалу та інтегральними характеристиками економічного стану підприємства.

Ключові слова: економічне управління, економічні результати, економічні ресурси (потенціал), економічний стан підприємства, економічна служба підприємства, бюджетування (бюджетне управління).

Лигоненко Л. Концептуальные основы экономического управления предприятием. Проанализированы подходы к трактовке сущности экономического управления предприятием. Предложена авторская концепция, которая системно раскрывает его место в системе управления предприятием, обосновывает его предмет, объект, субъект, функции, составляющие, цель, методы и инструменты (технологии). Экономическое управление трактуется как координирующий и интегрирующий вид управления, обеспечивающий максимизацию (рост) ценности предприятия для всех групп стейкхолдеров и его долгосрочное устойчивое функционирование за счет управления экономическими результатами деятельности, формированием и реализацией экономического потенциала и интегральными характеристиками экономического состояния предприятия.

Ключевые слова: экономическое управление, экономические результаты, экономические ресурсы (потенциал), экономическое состояние предприятия, экономическая служба, бюджетирование (бюджетное управление).

Постановка проблеми. Досягнення цілей і завдань, що стоять перед сучасними підприємствами усіх форм власності, організаційно-

правових форм та галузевої належності, в умовах трансформаційних процесів у економіці, нестабільності політичної та соціально-економічної ситуації в країні вимагає вирішення питань, пов'язаних із удосконаленням традиційних методів управління підприємством та пошуком нових, які б забезпечували стійкий економічний стан і розвиток підприємства.

Основою забезпечення стійкого функціонування підприємств та їх здатності до розвитку є забезпечення належного рівня конкурентоспроможності, прибутковості, платоспроможності, стійкості та, як наслідок, зростання ринкової вартості підприємства. Ці параметри залежать від ефективності управління ними як на рівні підприємства в цілому, так і від взаємоузгодженості дій усіх підрозділів та фахівців підприємства. Практичне розв'язання цього завдання має забезпечуватися формуванням системи економічного управління підприємством.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Термін "економічне управління" почав використовуватися в Україні на початку ХХІ сторіччя. Огляд економічної літератури виявив відсутність узгодженої думки науковців щодо трактування сутності економічного управління підприємством (*дали* – ЕУП).

А. Гончаров та Н. Олейнікова [1] визначають "економічне управління підприємством" як науку управління підприємством, спрямовану на досягнення його стратегічних і тактичних цілей, яка обумовлена потребами сучасного етапу розвитку ринкової економіки. За їхньою концепцією ЕУП об'єднує "універсальні методи, напрацьовані ринковою цивілізацією", дає змогу досягти компромісу інтересів у питаннях регулювання маси й динаміки прибутку, збільшення майна акціонерів, контролю за курсовою вартістю акцій, дивідендної політики, підвищення вартості підприємства тощо.

Л. Дядечко [2] трактує ЕУП як перспективне (стратегічне), поточне та оперативне планування, а також організацію і контроль за виконанням планів. Економічне управління будується на цілеспрямованих рішеннях, що приймаються на основі аналізу та багатоваріантних економічних розрахунків на майбутній (плановий) період з урахуванням індикативного планування.

За визначенням П. Зозулі [3], це сукупність способів і методів впливу на діяльність підприємства, спрямованих на реалізацію його економічних цілей та завдань шляхом порівняння реальних і необхідних ресурсних можливостей.

О. Лисенко [4, с. 8] стверджує, що ЕУП – це циклічно повторюваний процес системного, планомірно організованого впливу на елементи господарського механізму підприємства шляхом взаємопов'язаних прямих і зворотних зв'язків для досягнення еталонно-інтегрального стану підприємства.

Е. Киселиця [5] бачить у ньому сукупність економічних принципів, форм, методів, прийомів і засобів управління виробництвом і персо-

налом, а його сутність – у пріоритетному використанні економічних методів впливу та інструментів відносно інших засобів, що активно застосовуються на підприємствах і в організаціях.

Л. Мясоєдова, Е. Хабибулліна [6] трактують ЕУП як вид управлінської діяльності, який базується на економічному мисленні та спрямований на вирішення економічних завдань шляхом використання економічних методів управління на основі економічної інформації. При цьому система економічного управління підприємством повинна включати в себе сукупність форм і методів управління об'єктами з використанням економічних закономірностей, що виникають у процесі виробництва та реалізації товарів, продукції, робіт, послуг.

В. Панагушин [7] визначає таке поняття як напрям менеджменту, що забезпечує досягнення тактичних і стратегічних цілей підприємства на основі економічного та фінансового планування, контролю і регулювання внутрішніх і зовнішніх економічних стосунків.

Мета дослідження – проаналізувати існуючі тлумачення та погляди на сутність поняття "економічне управління підприємством" і на цій базі запропонувати авторську концепцію розкриття його змісту.

Результати дослідження. Як видно з аналізу наукових джерел, сутність економічного управління підприємством розглядається через такі змістовні характеристики, як: напрям менеджменту, спрямований на досягнення тактичних і стратегічних цілей підприємства; вид управлінської діяльності, спрямований на вирішення економічних завдань; сукупність економічних принципів, форм, методів, прийомів і засобів управління виробництвом і персоналом; процес впливу на елементи господарського механізму підприємства; процес та методи розробки планів роботи підприємства та заходів забезпечення їхнього виконання.

А. Денисов і С. Жданов в монографії "Економічне управління підприємством та корпорацією" [8] виокремлюють три види функціонального управління – організаційне, виробниче та економічне – і визначають перелік завдань, які вирішуються в процесі здійснення кожного із них.

Аналіз запропонованого переліку завдань дає змогу констатувати, що дослідники розподіляють предметні сфери управління підприємством наступним чином:

- *організаційне управління* концентрує увагу на методології управління та створенні передумов для її використання підприємством на основі обґрунтованого вибору форми організації управління, визначення та розподілу функцій між окремими учасниками управлінського процесу, забезпечення необхідної координованості та підборі кадрів, здатних до практичної реалізації тих функцій та завдань управління, які визначені для відповідного структурного підрозділу підприємства;

- *виробниче управління* зосереджується на виробничому процесі, його передумовах (використання устаткування та виробничих площ,

технологічна підготовка виробництва, налагодження потоків необхідних матеріальних ресурсів), наслідках (продукція, її якість та конкурентоспроможність), процесах розвитку (розширення асортименту продукції, застосування удосконалених технологій виготовлення продукції, автоматизації виробництва);

- *економічне управління* пов'язане із вирішенням проблем забезпечення високоефективної діяльності підприємства та створення передумов для його розвитку і передбачає здійснення системного аналізу господарської діяльності підприємства, обґрунтування найважливіших параметрів його стійкого функціонування (обсягів виробництва продукції, форми організації виробництва, цін на продукцію підприємства, варіантів його матеріально-технічного забезпечення, внутрішніх нормативів використання різних видів ресурсів, планування та розподілу прибутку, резервів підвищення ефективності діяльності, інвестиційних проектів та ін.).

Українські дослідники Т. Макаровська та Н. Бондар є прибічниками розподілу видів управління підприємством на організаційне, виробниче, економічне. Виокремлюють вони також корпоративне управління. Так, у навчальному посібнику "Економіка підприємства" [9], окрім висвітлення завдань кожного із видів управління, вони доводять, що організація управління підприємством залежить від складності його структури, масштабу й виду діяльності, наявності зв'язків з іншими суб'єктами господарської діяльності. Акцентується увага на належності переважної кількості українських підприємств до багаторівневих ієрархічних структур, що обумовлює перелік вимог до відносин між підсистемами: необхідність чіткого узгодження цілей між рівнями підсистем та системою в цілому; забезпечення інформаційної сумісності підсистем, можливості оперативної обробки та передавання даних у наступні ланки системи; застосування єдиної формалізації структури інформації у вигляді типових документів, форм обліку, показників контролю функціонування підсистем і підприємства загалом; обробка інформації, що надходить у режимі реального часу.

Аналіз науково-методичних видань з дисципліни "Економічне управління підприємством", викладання якої започатковано у низці ВНЗ України для фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня "магістр" [1; 10], дає змогу визначити, що економічне управління підприємством визнається передумовою досягнення його стратегічних і тактичних цілей на основі використання двох основних інструментів – бюджетного та фінансового управління. Саме вони є предметом розгляду цієї дисципліни, що можна оцінити як необґрунтовано звужений підхід до трактування змісту економічного управління підприємством. При цьому виникають логічні питання щодо узгодженості змісту цієї дисципліни з іншими, які викладаються тим же студентам, зокрема з дисциплінами "Планування та контроль" (бакалаврат) і "Фінансовий менеджмент" (магістеріум).

Проаналізувавши існуючі підходи до трактування поняття "економічне управління підприємством", можна констатувати, що системне тлумачення сутності цього терміну, як і цілісна концепція такого виду управління, відсутні. Дослідники без належного обґрунтування обирають для розгляду окремі положення та (або) інструменти економічного управління, розкривають його зміст опосередковано (через визначення переліку функцій, завдань, повноважень економічної служби тощо), що призводить до фрагментарності розуміння змісту, призначення, інструментарію цього виду управління та його відмінностей від інших видів.

Використовуючи загальну методологію менеджменту як науки про управління, представляється можливим запропонувати *концепцію економічного управління підприємства* та розкрити зміст її базових елементів: місце в системі менеджменту, предмет, об'єкт, суб'єкт, функції, мета, методи та інструменти.

Визначаючи *місце економічного управління в системі менеджменту підприємства*, слід зазначити таке. Підприємство – це складна соціально-економічна система, у складі якої сучасна економічна наука виокремлює різні підсистеми (виробничу, організаційну, соціальну, маркетингову (збутову), логістичну тощо), кожна з яких має відокремлений перелік об'єктів, потребує специфічного управлінського впливу на кожен з них з метою досягнення специфічних цілей та завдань.

Як наслідок, самостійного визнання та розвитку набули окремі види спеціального (функціонального) управління (менеджменту): виробничий, організаційний, соціальний, фінансовий, інвестиційний, логістичний тощо. На всіх етапах розвитку світової та національної економіки інтерес до розробки теорії та практичного інструментарію різних видів спеціального управління був та є неоднаковим, що є причиною відсутності синхронності формування їх теоретико-методологічних засад та сприйняття практикуючими фахівцями їх базових положень.

Наразі необхідною умовою гармонізації управлінських цілей (визначених в окремих видах спеціального управління) та підпорядкування їх загальній меті є виокремлення інтегруючого та координуючого виду управління. Таким видом пропонується визнати економічне управління підприємством.

Як свого часу концепція контролінгу виникла та отримала інтенсивний поштовх для розвитку з необхідності забезпечення координації окремих функцій управління в єдину систему, так і економічне управління як інтегруючий вид управління повинно забезпечити координацію цілей, завдань, інструментарію різних видів спеціального управління для забезпечення на цій основі комплексності та системності управлінських впливів.

Місце економічного управління в системі менеджменту підприємства та узгодженість його з іншими видами спеціального менеджменту проілюстровано на *рис. 1*.

Рис. 1. Місце економічного управління в системі менеджменту

Слід зазначити, що, *по-перше*, графічне відокремлення на рисунку визначених видів спеціального управління не є їх вичерпним переліком. *По-друге*, усі визначені види спеціального управління мають зони взаємного перетину, незважаючи на те, що рисунок не віддзеркалює цей взаємозв'язок. *По-третє*, порядок наведення видів спеціального управління на рисунку не має за мету визначення їх ієрархії (значимості).

Розміри зони перетину предметної царини економічного управління з іншими видами спеціального управління, які обумовлюються спільністю предмета, об'єкта, методів та інструментів впливу, є індивідуальними в кожному конкретному випадку. Вони залежать від існуючого рівня та напрямку розвитку відповідного виду спеціального управління.

Розбудова усіх видів управління відбувається відповідно до загальної теорії менеджменту та з урахуванням надбань теорії стратегічного управління.

Предметом економічного управління є економічна (господарська) діяльність підприємства, під якою розуміється комплекс різних видів діяльності, які здійснює підприємство, – операційної, маркетингової, логістичної, фінансової, інвестиційної. Вона є синонімом терміну "господарська діяльність".

Головним призначенням ЕУП є забезпечення координації, взаємозгодження та загальної спрямованості усіх цих видів діяльності, гармонізація усього спектру економічних відносин, що формуються в процесі здійснення цієї діяльності як у межах підприємства, так і з агентами зовнішнього середовища.

Отже, об'єктом економічного управління підприємством мають бути визнані: 1) результати економічної діяльності; 2) економічні ресурси, необхідні для здійснення такої діяльності (економічний потенціал підприємства); 3) інтегральні характеристики стану, в якому перебуває підприємство внаслідок проведення економічної діяльності та існуючого рівня використання наявних ресурсів (реалізації економічного потенціалу).

Виходячи з наведеного переліку, об'єкт економічного управління охоплює три взаємопов'язані площини (компоненти) – результативну, ресурсну та оціночну. Кожна площина залежить та узгоджується з двома іншими, що й дає змогу визначити таке угруповання, як цілісний об'єкт управління.

Розглянемо детальніше окремі компоненти (площини) об'єкта економічного управління.

1. Результати економічної діяльності підприємства.

Формуються як наслідок проведення різних видів діяльності: операційної, інвестиційної, фінансової. У межах цих видів можуть виокремлюватися підвиди, кожен з яких має власні результати. Наприклад, у складі операційної доречно розглядати в якості окремих об'єктів економічного управління результати виробничої, збутової та маркетингової діяльності; у складі фінансового управління – результати здійснення різних видів фінансових операцій, у складі інвестиційного управління – результати здійснення інвестиційної діяльності у сфері реальних і фінансових інвестицій тощо.

Економічні результати діяльності мають розглядатися не тільки як обсягові характеристики, а й як фінансові результати – обсяг прибутку або збитку, який формується внаслідок здійснення відповідного виду діяльності.

2. Економічні ресурси (економічний потенціал).

У складі ресурсів підприємства виокремлюють такі їх різновиди як матеріальні, трудові, фінансові, нематеріальні. Якщо перші три – це класичний (традиційний) перелік груп ресурсів підприємства – об'єктів управлінських зусиль, то в умовах переходу до економіки знань, посилення конкуренції, необхідності формування стійких конкурентних переваг пріоритетного значення в якості об'єкта економічного управління набувають нематеріальні ресурси – знання, компетенції, нематеріальні активи (ліцензії, торговельні марки) тощо.

У процесі економічного управління не тільки здійснюється управління залученням та використанням окремих видів ресурсів, а повинно забезпечуватися цілеспрямоване формування їх системи, створення умов для оптимального використання наявної системи ресурсів.

Для характеристики цілеспрямовано сформованої сукупності ресурсів, знань і компетенцій (нематеріальних ресурсів) підприємства в сучасній економічній літературі набув поширення та визнання термін "економічний потенціал", який дає змогу розглядати процеси формування та використання економічного потенціалу як інтегрований об'єкт економічного управління в ресурсній площині.

3. Економічний стан підприємства.

Як відомо, стан – це абстрактний термін, за допомогою якого характеризують існуючі значення певного переліку змінних параметрів об'єкта. Стан описує змінні властивості об'єкта, які змінюються в результаті певних дій або подій.

У сучасній економічній літературі набули поширення різноманітні інтегральні оціночні характеристики економічного стану підприємства. Визначаючи взаємоузгодженість між ними, об'єктом економічного управління слід визнати такі інтегральні характеристики, як: конкурентоспроможність; ефективність, платоспроможність, ліквідність, ділова активність, які у сукупності формують економічний (фінансово-майновий, фінансово-економічний) стан; економічна рівновага, економічна безпека, економічна стійкість, економічна життєздатність (перспективність) підприємства тощо.

Визначені інтегральні характеристики стану формують ієрархічну систему, оскільки усі перебувають у тісному взаємозв'язку. В наведеному переліку кожна наступна інтегральна характеристика визнається найбільш складною оцінкою – такою, яка враховує попередню інтегральну характеристику підприємства.

На *рис. 2* відображено узгодженість між визначеними об'єктами економічного управління.

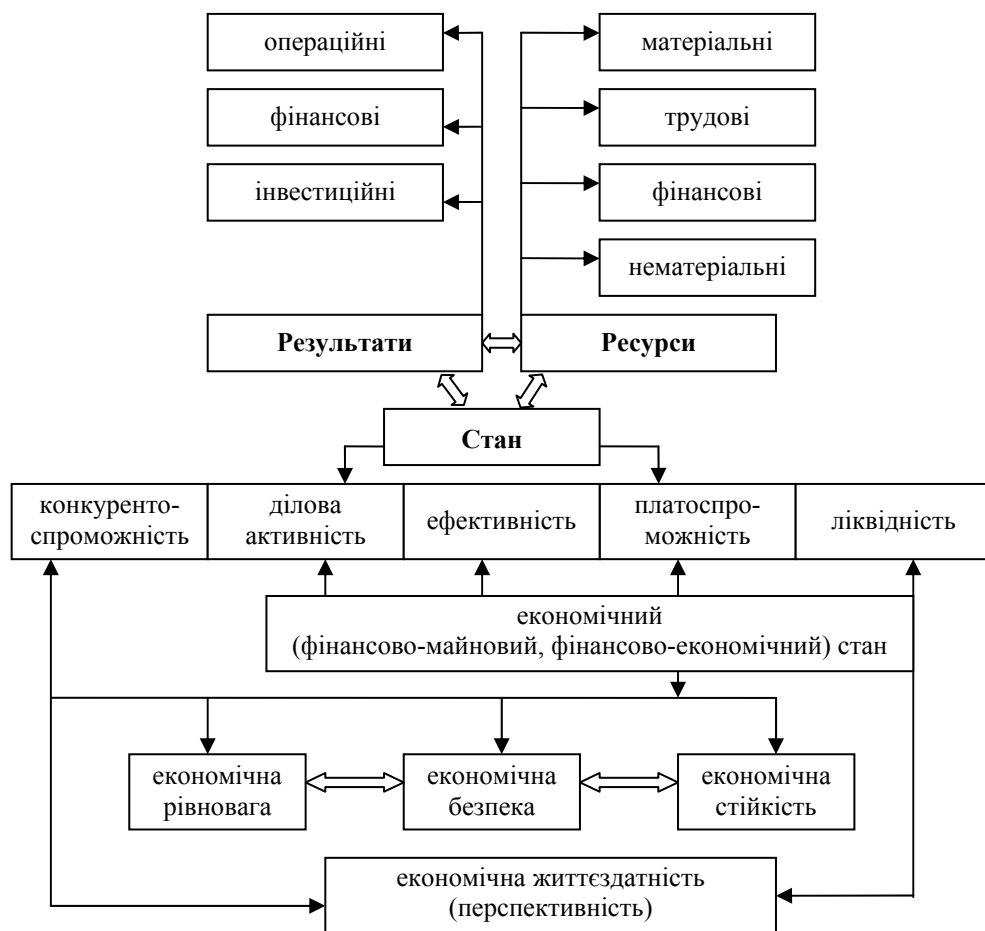

Рис. 2. Об'єкти економічного управління підприємством

Суб'єктом економічного управління є коло осіб, які зацікавлені у здійсненні управлінського впливу на кожен із визначених об'єктів і мають повноваження щодо його здійснення. Такими суб'єктами є власники підприємства, керівники, ТОП-менеджери, фахівці економічної служби – економічних і фінансово-економічних підрозділів. Останні є професійними суб'єктами, оскільки основним призначенням їхньої діяльності слід визнати здійснення на постійній основі економічного управління підприємством, а також забезпечення сервісно-аналітичної підтримки власників і керівництва підприємства щодо об'єктів економічного управління.

Назва економічних (фінансово-економічних) підрозділів підприємства, чисельність і склад їх фахівців визначаються складністю господарсько-фінансової діяльності підприємства та її ресурсного забезпечення, обсягами діяльності, станом зовнішнього оточення, менталітетом та освітою власників (менеджменту) тощо.

Функціями економічного управління є цілеспрямований вплив на визначені об'єкти управлінських зусиль. Це уможливорює визначити в якості основних такі функції економічного управління підприємством:

1) управління результатами економічної діяльності, у т. ч. у розрізі видів операційної, інвестиційної та фінансової діяльності, які здійснює підприємство;

2) управління економічними ресурсами (у т. ч. матеріальними, фінансовими, трудовими, нематеріальними), що створює передумови для управління економічним потенціалом підприємства (формування та реалізація);

3) управління інтегральними характеристиками стану підприємства, у т. ч. конкурентоспроможністю, економічним станом (у т. ч. діловою активністю, ефективністю, ліквідністю, платоспроможністю), економічною рівновагою, безпекою, стійкістю та життєздатністю підприємства.

Метою економічного управління відповідно до теорії зацікавлених осіб (stakeholders), яка на сьогодні загальноновизнана в світі, є забезпечення максимізації (зростання) цінності підприємства для усіх груп стейкхолдерів, тобто покупців, персоналу, суспільства та власників підприємства. Таке цілевизначення економічного управління сприяє загальній переорієнтації системи менеджменту виробничо-орієнтованого (максимальне використання можливостей виробничої системи) та фінансово-орієнтованого підходів (максимізація прибутку в коротко- та довгостроковій перспективі) на ціннісно-орієнтований. В основі цього сучасного підходу лежить прагнення врахувати в процесі управління економічною діяльністю інтереси усіх зацікавлених осіб (груп стейкхолдерів).

Цілеспрямований вплив суб'єкта економічного управління на визначені об'єкти досягається переважно з використанням **економічних методів управління**. До їх переліку доречно віднести: управлінський

облік, моніторинг, економічний аналіз і діагностування; прогнозування, планування; економічне стимулювання; контроль.

У процесі здійснення економічного управління можуть використовуватися різноманітні інструменти (технології) управління, які поєднують окремі функції менеджменту та методи впливу на визначені об'єкти.

Базовою *технологією економічного управління*, яка забезпечує реалізацію його координуючої ролі, підвищує результативність використання окремих методів економічного управління, формуючи ефект синергії, є бюджетування, або бюджетне управління підприємством.

Термін "бюджетне управління" набув поширення в сучасній літературі з контролінгу та визначається як управління діяльністю підрозділів підприємства (центрів фінансової відповідальності) за допомогою бюджетів для досягнення встановлених цільових параметрів діяльності. Бюджетне управління визнається основним інструментом фінансового планування та контролінгу, економічним методом забезпечення досягнення цілей діяльності [11; 12].

Цілком коректно і логічно визнати бюджетне управління базовою технологією економічного управління, оскільки постає об'єктивна необхідність координації як функцій економічного управління – обліку, аналізу, планування, регулювання, мотивування, організації, контролю щодо різних об'єктів управлінського впливу, – так і діяльності різних підрозділів підприємства для досягнення стратегічної мети підприємства: зростання цінності та підтримки життєздатності.

Активний розвиток цього інструменту в останні десятиріччя показав величезний потенціал його результативності, хоча існують і скептичні оцінки доцільності його використання, які обумовили виникнення концепції "безбюджетного управління" [13]. Незважаючи на назву, ця концепція не відмовляється від управління за допомогою бюджетів, а тільки акцентує увагу на необхідності системного удосконалення технології їх розробки.

Хоча дискусія щодо найбільш раціональної моделі організації бюджетного управління триває, в сьогоdnішніх умовах розвитку підприємств України є доцільним визнати координуючу роль бюджетування (бюджетного управління) у процесі реалізації цілей і завдань економічного управління підприємством.

Висновки. Проведене дослідження існуючих тлумачень і поглядів на сутність поняття "економічне управління підприємством" показало зростання прибічників такого підходу та розбіжність поглядів щодо розуміння його змісту та складових. На підставі критичного аналізу існуючих трактувань запропонована авторська концепція розкриття змісту цього поняття. На відміну від існуючих, вона чітко визначає місце економічного управління в системі менеджменту підприємства та його узгодженість з іншими видами спеціального управління; визначає його предмет, об'єкт, суб'єкт, функції, складові, мету, методи та інструменти.

При постійному ускладненні зовнішніх умов функціонування підприємств, підвищенні вимог стейкхолдерів впровадження запропонованої концепції економічного управління уможливить забезпечити досягнення поставленої мети – належний економічний стан підприємства, який є передумовою його довготривалого існування та розвитку, зростання цінності підприємства для усіх груп стейкхолдерів.

Викладена концепція потребує подальшого поглиблення шляхом обґрунтування теоретичних засад кожної складової, визначення механізму їх координації, розробки систем забезпечення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гончаров А. Б. Економічне управління підприємством : конспект лекцій / А. Б. Гончаров, Н. М. Олейникова // Харк. нац. екон. ун-т. — Х. : Вид. ХНЕУ, 2009. — 366 с.
2. Дядечко Л. П. Економіка туристичного бізнесу / Л. П. Дядечко // К. : Центр навч л-ри, 2007. — 224 с.
3. Зозуля П. В. Економічне управління кредитною діяльністю торговельного підприємства : автореф. дис. на здоб. ступ. канд. екон. наук: 08.07.05 / Донецьк, 2006. — 18 с.
4. Лисенко О. А. Функциональные аспекты управления текущими затратами пассажирских пригородных железнодорожных компаний : автореф. дис. на соискание ступени канд. екон. наук : 08.00.05. — М., 2006. — 23 с.
5. Киселица Е. П. Технология управления экономикой предприятия в условиях неопределенности : дис. ... докт. екон. наук : 08.00.05 ; 08.00.13 / Екатеринбург, 2007. — 451 с.
6. Мясоедова Л. В. Позиционирование экономического управления в общей системе управления предприятием (статья). Модернизация экономики и эффективность управления социально-экономическим развитием : сб. науч. статей по материалам 2-й междунар. конф., 14–15 мая 2010 г., г. Новочеркасск / Юж.-Рос. гос. техн. ун-т (НПИ). — Новочеркасск : ЮРГТУ (НПИ). — С. 209—210.
7. Экономика предприятия : Конспект лекцій / Под ред. докт. екон. наук, проф. П. П. Панагушина // М. : ИВАКО Аналитик, 2001. — 145 с.
8. Денисов А. Ю. Экономическое управление предприятием и корпорацией / А. Ю. Денисов, С. А. Жданов // М. : Дело и Сервис, 2002. — 416 с.
9. Макаровська Т. П. Економіка підприємства : навч. посіб. / Н. М. Бондар, Т. П. Макаровська. — Режим доступу : <http://ecolib.com.ua/article.php?book=12&article=1129>.
10. Битва Титанів (Battle of Titans). — Режим доступу : <http://www.battleoftitans.com.ua>.
11. Кочнев А. Что такое бюджетное управление. — Режим доступа : http://www.iteam.ru/publications/finances/section_11/article_423.
12. Кочнев А. Принципы бюджетного управления. — Режим доступа : http://www.iteam.ru/publications/finances/section_11/article_3003.
13. Ковалев Д. Управление без бюджета. — Режим доступа : http://www.iteam.ru/publications/finances/section_11/article_2711.

Стаття надійшла до редакції 03.09.2012.

Ligonenko L. Conceptual foundations of economic management of an enterprise.

Background. Research is devoted to developing the content and conceptual foundations of unexplored or controversial concept – "economic management of an enterprise", its distinctive features and essential characteristics have been substantiated.

Review of scientific sources of selected subject proves lack of scientific consensus view on the interpretation of the essence of economic management of an enterprise. Most researchers consider economic management as one of the functional areas of management, a specific type of management, tool for development of the company plans. Systemic interpret the essence of the term, holistic concept of this type of control available. Researchers without proper justification chose for their consideration certain provisions and (or) the tools of economic management, revealing its contents indirectly (through establishing a list of functions, tasks, powers of economic services, etc.), which leads to fragmentation of understanding the meaning, purpose, instruments of this type of management and its differences from others.

Results. In scientific work based on the use of management methodology as the science of management is given author's concept of economic management and disclosed the contents of the basic elements; place in management systems, object, subject, function, purpose, methods and instruments. Economic management is recognized as integrating and coordinating control type, which, harmonizing objectives and management efforts within various types of functional management, subjects them to the common goal – increasing value, ensuring long-term viability in the interests of all stakeholders of the enterprise. Object of economic management is proposed to consider in the context of three interrelated planes: productive – economic performance, resource – the economic resources necessary to carry out activities (economic potential) and evaluation – integrated features state in which the company is a result of economic activity and the current level of available resources, the realization of economic potential. Professional subject of economic management are experts in economic (financial and economic) units that are using the appropriate tools (management accounting, monitoring, economic analysis and diagnostics, forecasting, planning, economic incentives, monitoring, budgeting as an Integrating Technology) provide a meaningful impact on particular targets to achieve a specific goal of economic management.

Conclusions. The concept of economic management, in author's opinion, clearly places the economic management in system of enterprise management, its consistency with other special management, it comprehensively discloses the contents of all the basic elements. Implementation of the proposed concept will allow the proper economic performance and thus ensure achievement of the interests of all stakeholders of the enterprise.

Key words: economic management, economic performance, economic resources (potential), economic performance, economic services of an enterprise, budgeting (budget management).

REFERENCES

1. *Goncharov A. B.* Ekonomichne upravlinnja pidpryjemstvom : konspekt lekcij / A. B. Goncharov, N. M. Olejnykova // Hark. nac. ekon. un-t. — H. : Vyd. HNEU, 2009. — 366 s.
2. *Djadechko L. P.* Ekonomika turystychnogo biznesu / L. P. Djadechko // K. : Centr navch 1-ry, 2007. — 224 s.
3. *Zozulja P. V.* Ekonomichne upravlinnja kredytnoju dijal'nistju tovgov'el'nogo pidpryjemstva : avtoref. dys. na zdob. stup. kand. ekon. nauk: 08.07.05 / Donec'k, 2006. — 18 s.
4. *Lisenko O. A.* Funkcional'nye aspekty upravlenija tekushhimi zatratami passazhirskih prigorodnyh zheleznodorozhnyh kompanij : avtoref. dis. na soiskanie stupeni kand. jekon. nauk : 08.00.05. — M., 2006. — 23 s.
5. *Kiselica E. P.* Tehnologija upravlenija jekonomikoj predprijatija v uslovijah neopredelennosti : dis. dokt. jekon. nauk : 08.00.05 ; 08.00.13 / Ekaterinburg, 2007. — 451 s.
6. *Mjasoedova L. V.* Pozicionirovanie jekonomicheskogo upravlenija v obshej sisteme upravlenija predpriatiem (stat'ja). Modernizacija jekonomiki i jeffektivnost' upravlenija social'no-jekonomicheskim razvitiem : sb. nauch. statej po materialam 2-j mezhdunar.

- konf., 14–15 maja 2010 g., g. Novocherkassk / Juzh.-Ros. gos. tehn. un-t (NPI). — Novocherkassk : JuRG TU (NPI). — S. 209—210.
7. *Jekonomika* predprijatija : Konspekt lekcij / Pod red. dokt. jekon. nauk, prof. P. P. Panagushina // M. : IVAKO Analitik, 2001. — 145 s.
 8. *Denisov A. Ju.* Jekonomicheskoe upravlenie predprijatiem i korporaciej / A. Ju Denisov, S. A. Zhdanov // M. : Delo i Servis, 2002. — 416 s.
 9. *Makarovs'ka T. P.* Ekonomika pidprijemstva : navch. posib. / N. M. Bondar, T. P. Makarovs'ka. — Rezhym dostupu : <http://ecolib.com.ua/article.php?book=12&article=1129>.
 10. *Bytva Tytaniv (Vattle of Titans).* — Rezhym dostupu : <http://www.battleoftitans.com.ua/>.
 11. *Kochnev A.* Chto takoe bjudzhetnoe upravlenie. — Rezhim dostupa : http://www.iteam.ru/publications/finances/section_11/article_423.
 12. *Kochnev A.* Principy bjudzhetnogo upravlenija. — Rezhim dostupa : http://www.iteam.ru/publications/finances/section_11/article_3003.
 13. *Kovalev D.* Upravlenie bez bjudzheta. — Rezhim dostupa : http://www.iteam.ru/publications/finances/section_11/article_2711.